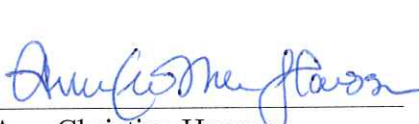
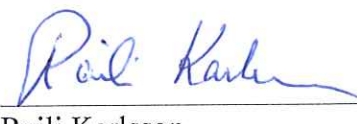

Handläggare
Anders Håkansson
Telefon: 08 - 508 36 208**Till**
Äldrenämnden
Den 21 mars 2017**Remiss om Kommissionen för ett socialt hållbart
Stockholm – Lägesrapport av
hållbarhetskommissionens arbete***Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr 159-1936/2016***Förvaltningens förslag till beslut**

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ann-Christine Hansson
FörvaltningschefRaili Karlsson
Avdelningschef**Sammanfattning**

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm har lämnat sin lägesrapport på remiss till stadens förvaltningar. Denna rapport består av fyra delrapporter, *Den lärande skolan*, *Dold potential*, *Medborgare med mandat* och *Staden där vi möts*. Äldrenämnden ska enligt rapporten redovisa sina förutsättningar för genomförande av de åtgärder som föreslås i rapporten *Dold potential – Hinder och möjligheter för unga Stockholmares etablering på arbetsmarknaden*. Dock uppmanas inte äldrenämnden att ge synpunkter om övriga tre rapporter. Därmed avser äldrenämndens remissvar på rapporten *Dold potential*.

Rapporten fokuserar i stor utsträckning på gruppen yngre människor som varken arbetar eller genomgår någon utbildning. I denna grupp

är unga utrikes födda och personer med funktionsnedsättning överrepresenterade. Äldreförvaltningen anser att det är av yttersta vikt att denna grupps möjligheter att vara en del av samhället ökar.

Äldreomsorgen är, räknat efter antalet anställningar, en av stadens största verksamheter. Därför bör det finnas möjligheter för äldreomsorgen att kunna spela en viktig roll i att minska arbetslösheten inom denna grupp. Det krävs dock en förmåga att kunna möta och kommunicera med människor, att samarbeta och att kunna dokumentera för att arbeta inom äldreomsorgen. Inom hemtjänsten utgörs också en stor del av arbetstiden av ensamarbete där den anställde måste kunna fungera självständigt. Inom vård- och omsorgsboenden ser äldreförvaltningen större möjligheter för denna grupp att få arbete. Det är dock viktigt att poängtera att utbildning i svenska och vårdkunskap krävs för att kunna fungera väl inom äldreomsorgen.

Vad gäller förslaget om sysselsättningskrav i upphandlingar så anser äldreförvaltningen att det är nödvändigt att ersättning utgår för personal i ett initialt skede. Men det är också viktigt att hänsyn tas till den handledning som måste finnas för att detta ska fungera bra.

Bakgrund

I stadens budget för 2015 beslutade kommunfullmäktige om att inrätta en kommission för ett socialt hållbart Stockholm med uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i Stockholm och lämna förslag till åtgärder för en jämlik och socialt hållbar stad.

Kommissionens arbete har utvecklats genom fördjupningsrapporter med åtgärder för att minska skillnaderna i livsvillkor i Stockholm. I juni 2016 beslutade fullmäktige om en strategi för genomförande av kommissionens åtgärder. Denna remiss avser den lägesrapport som hållbarhetskommisionens, organiserat under stadsledningskontoret, har genomfört.

Ärendet

Under våren 2016 har Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm tagit fram fyra delrapporter. Dessa rapporter behandlar hållbar skolutveckling i delrapporten *Den lärande skolan*, ungas etablering på arbetsmarknaden i delrapporten *Dold potential*, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser i *Medborgare*

med mandat samt det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling i *Staden där vi möts*.

Stadsledningskontoret vill i sin lägesrapport betona vikten av att remissinstanserna beskriver hur de ser på sina verksamhetsområden i förhållande till den analys och beskrivning som redovisas i fördjupningsrapporterna. Eftersom dessa rapporter i varierande grad berör olika nämnder och bolagsstyrelser anger stadsledningskontoret vilka nämnder/bolagsstyrelser som behöver lämna synpunkter på vilka rapporter.

I kommissionens ärende anges vilka nämnder som i första hand ska svara på respektive rapport. Samtliga nämnder ska redovisa sina förutsättningar för genomförande av vissa av de åtgärder som föreslås i rapporten *Dold potential – Hinder och möjligheter för unga Stockholmares etablering på arbetsmarknaden*. Dock uppmanas inte äldre nämnden att ge synpunkter om övriga tre rapporter.

Rapporten *Dold potential* konstaterar att unga stockholmare generellt inte har några större svårigheter att komma ut i arbete. Vissa specifika grupper av unga har dock väsentligt sämre arbetsmarknadsutfall än andra. Dessa grupper är i första hand unga utan fullständiga gymnasiebetyg, unga med utländsk bakgrund och unga med funktionsnedsättningar.

Rapporten sätter primärt fokus på gruppen unga som varken arbetar eller studerar, förkortat UVAS i rapporten vilket står för Unga som Varken Arbetar eller Studerar. Unga med utländsk bakgrund, funktionsnedsättningar eller utan gymnasieutbildning är klart överrepresenterade inom gruppen UVAS. Det finns även stora skillnader mellan stadens olika stadsdelsområden.

Svårigheter att slutföra gymnasieutbildning är ett viktigt skäl till att unga inte förmår etablera sig på Stockholms arbetsmarknad. Nära hälften i gruppen UVAS har enbart förgymnasial utbildning. För utrikes födda har ålder vid skolstart stor betydelse för sannolikheten att slutföra gymnasieutbildning. Ju senare skolstart desto svårare för individen att slutföra studier och etablera sig på arbetsmarknaden. Även för unga med funktionsnedsättning är icke slutförd gymnasieutbildning en viktig orsak till att man varken arbetar eller studerar. Denna grupp är i högre grad utsatta för mobbning och kränkande behandling samt upplever skolarbetet som stressande i högre utsträckning än andra elever. Utöver utmaningarna i skolan innebär arbetsmarknadens allt högre krav, ohälsa och

diskriminering försvårade förutsättningar för unga med funktionsnedsättning att etablera sig på arbetsmarknaden.

Det finns vissa likheter mellan unga utrikes födda och unga med funktionsnedsättning vad gäller hinder för etablering på arbetsmarknaden. Men för unga utrikes födda kan det också finnas ohälsa till följd av traumatiska erfarenheter och en utdragen asylprocess. Bristande färdigheter i svenska försvårar också inträdet på arbetsmarknaden för denna grupp.

Kommissionen framför ett antal förslag som skulle kunna bidra till att minska svårigheterna för dessa grupper att etablera sig på arbetsmarknaden. Dessa förslag redovisas i punktform nedan:

- Kopplingen mellan skola och arbetsliv bör stärkas genom utökade kontakter med arbetslivet för elever i Stockholms skolor.
- Staden utökar antalet anpassade och riktade arbetsmarknads- och yrkesutbildningar.
- Ett sammanhållet utbildningsalternativ där gymnasie- och vuxenutbildning sammanförs riktas mot sent anlända ungdomar.
- De som avbrutit gymnasiestudier ska ges förutsättningar att pröva nya utbildningsalternativ.
- Riktade sysselsättningskrav i upphandlingar föreslås.
- Samarbetet mellan arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsförvaltningar ska öka i syfte att skapa bättre vägar till arbete för unga med funktionsnedsättning.
- Staden ska, tillsammans med näringslivet, ta initiativ för att utreda behovet av stöd till arbetsgivare för rekrytering av särskilda målgrupper.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 14 mars 2017. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 15 mars 2017. Ärendet anmäls för kännedom den 23 mars 2017 till det gemensamma, för socialnämnd, äldrenämnd och överförmyndarnämnd, rådet för funktionshindersfrågor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Som tidigare nämnt har äldre nämnden endast fått i uppdrag att svara på rapporten *Dold potential – Hinder och möjligheter för unga Stockholmares etablering på arbetsmarknaden*. Därför avser detta remissvar endast synpunkter på denna delrapport.

Rapporten fokuserar i stor utsträckning på gruppen yngre människor som varken arbetar eller genomgår någon utbildning. Förhållandevis många av dessa saknar gymnasieutbildning. I denna grupp är unga utrikes födda och personer med funktionsnedsättning överrepresenterade. Äldreförvaltningen anser att det är av yttersta vikt att denna grupps möjligheter att vara en del av samhället ökar. Det är viktigt, dels för de personer som befinner sig i denna grupp, men också för utvecklingen av vårt samhälle.

Räknat utefter antalet anställningar är äldreomsorgen en av stadens största verksamheter, även om en stor del av äldreomsorgens personal arbetar inom privat sektorn. Äldreomsorgen är också ett område där det är en mindre andel av anställningarna som kräver en akademisk utbildning. Därför bör det finnas möjligheter att äldreomsorgen ska kunna spela en viktig roll i att minska arbetslösheten inom denna grupp. Det är dock inte möjligt att placera människor utan några förkunskaper inom äldreomsorgens verksamheter. Det krävs en förmåga att kunna möta och kommunicera med människor, att samarbeta och att kunna dokumentera. Inom hemtjänsten utgörs också en stor del av arbetstiden av ensamarbete där den anställde måste kunna fungera självständigt.

Om personer i de nämnda grupperna ska få arbete inom äldreomsorgen bör det ske stegvis för att inte utvecklingen ska gå i motsatt riktning mot det kvalitetsarbete som bedrivs idag och de krav som ställs på personal inom äldreomsorgen. För att klara av att dokumentera och att kommunicera med den enskilde på ett bra sätt bör den som anställts ha tillräckliga kunskaper i det svenska språket. Idag ställs det även krav på 600 poäng i vårdkunskap och staden anordnar utbildningar i både det svenska språket och i vårdkunskap.

Detta är en längre väg att gå än att omedelbart anställas. Men utbildning är en bra grund att stå på inför de utmaningar som uppstår i arbetet. Det är också troligt att de som genomgått en

utbildning är mer motiverade att arbeta inom äldreomsorgen än en person som börjar utan några förkunskaper.

Äldreomsorgen kan även göra insatser som innebär att färre unga människor hamnar i arbetslöshet i framtiden. Stadens verksamheter skulle i större utsträckning än idag kunna ta emot PRAO-elever. Detta för att fler unga ska intressera sig för att utbilda sig inom äldreomsorgen. Informationsinsatser på högstadieskolor om hur det är att arbeta inom äldreomsorgen skulle kunna vara en annan insats för att öka intresset för äldreomsorg. Generellt anser äldreförvaltningen att samverkan bör förbättras mellan grundskolan, gymnasium och externa aktörer i syfte att öka vårddyrkenas attraktivitet.

Äldreförvaltningen vill instämma i rapportens betoning på hur viktigt det är att unga utrikes födda inte möter diskriminering när de söker arbete. Informationen till arbetsgivaren om den unges färdigheter och formella kompetens bör generellt förbättras.

Äldreförvaltningen vill specifikt kommentera två av de förslag som framförs i rapporten. Dels förslaget om så kallade serviceassistenter och dels förslaget om sysselsättningskrav i upphandlingar. Äldreförvaltningen bedömer att förslaget om serviceassistenter bygger på en uppfattning om att det finns ett relativt stort antal arbeten inom äldreomsorgen som skulle kunna utföras utan tidigare erfarenhet av området. Det finns exempel i andra kommuner där städning och handling inom hemtjänsten lyfts ut från hemtjänsten och sköts av andra personer än de som arbetar med omsorg. Dock krävs det att den anställda kan kommunicera med den enskilde och förstå önskemål kring handling och städning. Införandet av serviceinsatser går också i motsatt riktning mot målet om kontinuitet i verksamheten och att den enskilde ska möta så få personer som möjligt inom hemtjänsten. Hemtjänsten är, som nämnts tidigare i hög grad ett ensamarbete vilket gör det ännu svårare att överlåta denna del till en alltför oerfaren personal. Inom vård- och omsorgsboende finns det en större personalstyrka och därmed personer att kunna rådfråga. Dock är många av de arbetsuppgifter som skulle kunna komma ifråga för en serviceassistent idag utlagda på entreprenad.

Vad gäller det andra förslaget om sysselsättningskrav i upphandlingar anser äldreförvaltningen att det är nödvändigt att ersättning utgår för personal i ett initialt skede. Men det är också viktigt att hänsyn tas till den handledning som måste finnas för att detta ska fungera bra. Detta för att inte privata utförare ska se detta

krav som så betungande att de väljer att inte lämna anbud alternativt inte vara aktiva som utförare i stadens hemtjänst.

Idag finns det i förfrågningsunderlagen för hemtjänsten och i entreprenadupphandlingarna för vård- och omsorgsboende krav på att utföraren ska ta kontakt med arbetsmarknadsförvaltningen ifråga om personalförsörjning.